

УДК 004:371.13

І.А. Грітченко
Уманський державний
педагогічний університет імені Павла Тичини

РОЛЬ І МІСЦЕ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Анотація. У статті висвітлено теоретичні аспекти використання Інтернет-технологій у професійній освіті майбутнього вчителя при вивченні іноземної мови. Представлено педагогічні та технічні умови і вимоги використання Інтернет-технологій в іншомовному освітньому просторі підготовки майбутнього фахівця у педагогічному ВНЗ.

Ключові слова: Інтернет, технології, іноземна мова, Інтернет-ресурси, інформаційно-освітній простір, сайт, інформаційна компетентність, іншомовна компетенція.

И.А. Гритченко
Уманский государственный
педагогический университет имени Павла Тычины

РОЛЬ И МЕСТО ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ

Аннотация. В статье отражены теоретические аспекты использования Интернет-технологий в профессиональном образовании будущего учителя при изучении иностранного языка. Представлены педагогические и технические условия и требования использования Интернет-технологий в иноязычном образовательном пространстве подготовки будущего специалиста в педагогическом ВНЗ.

Ключевые слова: Интернет, технологии, иностранный язык, Интернет-ресурсы, информационно образовательное пространство, сайт, информационная компетентность, иноязычная компетенция.

I.A. Gritchenko
Umanskiy State Pedagogical University
named after Pavlo Tychna

THE ROLE AND PLACE OF INTERNET TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE TEACHER

Annotation. The article reflects the theoretical aspects of the Internet technologies use in professional education of future teacher during studying a foreign language. Pedagogical and technical terms and requirements of the

Internet technologies use are presented in foreign educational space of future specialist's preparation in pedagogical HEE.

Key words: *Internet, technologies, foreign language, Internet resources, informatively educational space, site, informative competence, foreign competence.*

Постановка проблеми. Нові соціально-економічні умови актуалізують необхідність реформування вітчизняної освіти. Однією з домінуючих проблем сучасної вищої освіти є проблема проведення комплексу науково-педагогічних досліджень, присвячених питанням впровадження і використання у навчальному процесі інноваційних технологій, зокрема Інтернет-технологій.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати те, що окремі психолого-педагогічні та методичні аспекти використання комп'ютерних технологій у вищих навчальних закладах розглядалися в роботах С.Ф. Авер'янової, Ю.Н. Афанасьєва, В.П. Беспалько, Ю.С. Брановського, А.П. Верхоли, Т.Г. Везирова, Л.І. Долінера, І.М. Зубкової, А.В. Куценко, Н.Л. Липатнікової, Л.С. Лисициної, С.В. Панюкової, І.Н. Розиної, О.К. Філатова, В.Ф. Шангіна та ін. Проблеми застосування Інтернет-технологій у процесі навчання майбутніх фахівців отримали достатньо обґрунтоване наукове висвітлення у роботах С.А. Бешенкова, Ю.С. Брановського, А.Я. Ваграменко, А.Г. Гейна, Г.С. Гершунського, І.Е. Машбіца, І.В. Роберт, Р.Г. Семеренко. У працях В.Д. Байкова, А.С. Лесневського, С.В. Глушакова, Є.І. Карелової, А.В. Могілева, О.Ю. Овакімяна, А.Н. Тихонова доведено, що Інтернет-технології можуть бути використані як наочний і доступний засіб навчання, який забезпечує багатозадачність і різнорівневий підхід у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Мета статті полягає у висвітленні ролі та місця Інтернет-технологій у професійній освіті майбутнього вчителя при вивченні іноземної мови.

Виклад основного матеріалу.

Нині весь світ огорнула інформаційна мережа Інтернет. Вона зв'язує десятки мільйонів абонентів у більш ніж 150 країнах світу. Щомісяця її поширеність зростає на 7-10% [3]. Це пов'язано з переведенням усіх соціально-значущих інформаційних ресурсів на електронні носії, зокрема, розміщення їх у всесвітній мережі Інтернет. Можливості використання Інтернет-ресурсів необмежені. Глобальна мережа Інтернет створює умови для отримання будь-якої необхідної навчальної інформації, що знаходиться у будь-якій точці земної кулі, інтерактивну взаємодію учасників навчального процесу, сприяє розвитку самостійної діяльності учнів, дистанційне діагностування їх навчальних досягнень.

Впровадження технології Інтернет освіти сприяє формуванню нової ролі вчителя, який вже не стільки є джерелом інформації, фактів, знань, скільки виступає у ролі вчителя-технолога, який радить, консультує учнів, допомагає їм зрозуміти сам процес навчання в цьому середовищі, координуючи їх діяльність. При вивченні іноземної мови за допомогою Інтернету можна вирішувати цілий ряд дидактичних завдань: формувати навички та вміння читання та письма студентів, поповнювати їх словниковий запас. Інтернет допомагає у формуванні вмінь і навичок говоріння та аудіювання, навчанні лексиці та граматиці, мотивує до вивчення іноземної мови. Крім того, використання Інтернет-технологій дає можливість розширити кругозір майбутнього фахівця, налагодити і підтримувати ділові зв'язки і контакти зі своїми колегами в іншомовних країнах тощо.

На сучасному етапі навчання іноземним мовам використовуються такі навчальні Інтернет-ресурси як Hotlist, Treasure Hunt, Subject Sampler, Multimedia Scrapbook, Webquest. Кожен з них дозволяє вирішувати цілий ряд навчальних завдань. Так, Hotlist та Multimedia Scrapbook направлені на пошук, відбір, класифікацію інформації. Treasure Hunt, Subject Sampler та Webquest містять елементи проблемного навчання і направлені на активізацію пошуково-пізнавальної діяльності студентів.

Хорошим помічником у вивченні іноземної мови став для студентів сайт [/native-english.ru/](http://native-english.ru/). Даний ресурс зручний і зрозумілий кожному, саме тому сайт такий популярний серед студентів. Він містить у собі теоретичний матеріал із граматики, фонетики і правопису, ідіом, фільми іноземною мовою, аудіо книги, тексти радіостанції Voice of America, тести, скоромовки, прислів'я, тощо. Індивідуальні заняття або заняття з репетитором може запропонувати сайт www.englishcd.ru/. Для навчання аудіюванню використовують сайт компанії Lucent Technologies, її підрозділ Bell Labs, який дозволяє почути, як звучить будь-яка фраза на іноземній мові. Тут розроблений синтезатор мови, який перетворює друкарський текст на звук. На сайті <http://www.bell-labs.com/project/tts/index.html> можна озвучити будь-яку фразу на семи мовах, отримати онлайнкову допомогу, копіювати навчальні тексти тощо.

Таким чином, навчальні Інтернет-ресурси дозволяють:

- підібрати текстовий, графічний, фото-, аудіо- та відеоматеріал до тем, що вивчаються;
- організувати у групах обговорення актуальних питань вивчення іноземної мови;
- провести лінгвістичний аналіз усного і письмового дискурсу носіїв мови (представників різних соціальних груп, носіїв діалектів і акцентів) [2].

Інтернет – незамінний інструмент для оперативного перекладу навчальної інформації. З цією метою широко використовуються онлайн-перекладачі та онлайн-словники. Найпопулярнішим серед студентів став сайт Lingvo.ru. Тут користувач зможе без зусиль знайти переклад потрібного йому слова з будь-якої галузі виробництва. Звичайно, онлайн-словником сьогодні мало кого здивуєш і особливих відмінностей від книжного він не має, за винятком того, що часу на пошук потрібного слова ви витратите значно менше. Використання мережі Інтернет у навчальному процесі є однією з найпоширеніших форм інтеграції медіа-технологій з різними предметами і дисциплінами. У разі інтеграції з іноземною мовою Інтернет-

технології, як показує наш викладацький досвід, надають набагато ширші (у тому числі і на міжнародному рівні), в порівнянні з традиційними, можливості вдосконалення власних знань і вмінь.

Використання мережі Інтернет сприяє формуванню в освітньому закладі так званої «технології відкритого навчання», яка допомагає створити якісно новий інформаційно-освітній простір, в якому збільшується можливість перейти від моделі накопичення знань до системи оволодіння навичками самоосвіти [2]. Як показує практика, Інтернет-технології дозволяють корінним чином змінити організацію процесу навчання студентів ВНЗ іноземній мові, формуючи у них системне мислення, сприяючи індивідуалізації навчального процесу і зверненню до принципово нових пізнавальних засобів. При правильній організації і відповідній методології використання Інтернет-технологій робить освітній процес відкритішим для нових ідей і джерел знань.

Для реалізації такого роду інновацій педагог іноземної мови, на нашу думку, повинен володіти інформаційною компетентністю, тобто системою комп'ютерних знань і вмінь, що забезпечують необхідний в конкретній професії рівень отримання, переробки, зберігання і представлення професійно детермінованої інформації. Він повинен сам виявляти зацікавленість до освоєння нових інформаційних технологій і володіти комп'ютером хоч би на рівні користувача.

Оскільки процес інформатизації викладання іноземних мов у ВНЗ України, як показують наші дослідження, тільки набирає темп, на наш погляд необхідно, щоб викладачі, що добилися певних результатів на цій ниві, ділилися досвідом зі своїми колегами, полегшуючи їм шлях у даному напрямі. У подібних умовах необхідний обмін рекомендаціями щодо застосуванню навчальних програм і матеріалів. Крім того, підготовка до занять з використанням Інтернет-технологій, як свідчить наш викладацький досвід, вимагає ґрунтовної підготовки викладача, серйозної внутрішньої

мотивації. Дуже важлива при цьому і підтримка подібних інновацій з боку адміністрації навчального закладу.

Застосування Інтернет-технологій на заняттях з іноземної мови є ефективним чинником для розвитку мотивації студентів. В більшості випадків їм подобається працювати з комп'ютером. Оскільки заняття проходять в неформальній обстановці, студентам надана велика свобода дій, і деякі з них можуть показати свою обізнаність у сфері ІКТ. Мотиви професійного застосування сучасних Інтернет-технологій у процесі навчання іноземній мові викликають у студентів, як показує наш педагогічний досвід, бажання використовувати можливості Інтернету при вирішенні різних навчальних завдань, включаючи завдання по розширенню і поглибленню іншомовної комунікативної компетенції. Крім того, заняття із застосуванням комп'ютера сприяють підвищенню внутрішньої самооцінки окремих студентів і зміцненню їх авторитету в колективі.

Перспективи використання Інтернет-технологій в іншомовному навчальному просторі на сьогоднішній день достатньо широкі. Це може бути:

- листування викладача і студентів з жителями іншомовних країн за допомогою електронної пошти;
- участь у міжнародних Інтернет-конференціях, семінарах та інших подібних мережевих проектах;
- створення і розміщення в мережі сайтів і презентацій, які можуть створюватися спільно педагогом і студентами та використовуватися в навчальних і пізнавальних цілях;
- обмін педагога методичним досвідом з колегами інших країн;
- електронні публікації рефератів, статей в Інтернеті тощо.

Цілі та завдання навчання іноземній мові з використанням Інтернет-технологій, як ми вважаємо, можуть бути реалізовані при виконанні наступних педагогічних, технічних умов і вимог:

- організація навчального процесу на основі авторської програми;

- наявність у студентів елементарного рівня сформованості інформаційно-комунікативної компетентності для роботи на комп'ютері і в Інтернеті на початковому етапі вивчення даного навчального курсу;
- наявність у педагога іноземної мови знань і вмінь використання комп'ютера та Інтернету у навчальному процесі;
- наявність комп'ютерного комплексу для доступу в Інтернет;
- дотримання ергономічних вимог при роботі з комп'ютерними засобами навчання.

Використання Інтернет-технологій у процесі навчання іноземній мові дозволяють підняти на якісніший рівень загальнокультурний рівень розвитку студентів; сприяють вдосконаленню їх навичок володіння комп'ютерною технікою і знань мережі Інтернет; підвищують мовний рівень студентів; сприяють їх самоствердженню; а також підвищують мотивацію у вивченні іноземної мови; економлять витрату дидактичних матеріалів педагогом (немає необхідності створювати незліченні картки, друковані матеріали); удосконалюють процес перевірки студентських робіт; сприяють підвищенню авторитету викладача.

Проте підкреслимо, що Інтернет-технології, як свідчить наш викладацький досвід, зовсім не панацея на шляху підвищення мотивації і самостійності студентів у процесі вивчення іноземної мови. Для досягнення максимального ефекту необхідне використання широкого спектру медіа-технологій у навчальному процесі. Важливу роль у цьому процесі відіграє формування у студентів відповідної інформаційної компетенції, необхідної для використання Інтернет-технологій, що багато в чому гарантує підготовку висококваліфікованих конкурентоздатних педагогічних кадрів. Але від такої концепції використання мультимедіа-технологій більшість навчальних закладів ще далекі. При цьому впровадження Інтернет-технологій часто протирічить існуючим навчальним планам і освітнім структурам. Для цього необхідно проаналізувати, якою буде форма використання Інтернет-технологій у вивченні іноземних мов, якими компетенціями повинні

володіти викладачі, щоб бути готовими використовувати весь потенціал Інтернету, і як потрібно будувати і розвивати ці компетенції для подальшої зміни системи освіти.

Висновки та пропозиції. Таким чином, упровадження Інтернет-технологій в освітній процес професійної підготовки майбутнього вчителя дає можливість його вдосконалення за рахунок оптимізації інформаційного середовища. Застосування Інтернет-технологій на заняттях з іноземної мови є ефективним чинником реалізації особистісно зорієнтованого підходу у навчанні, забезпеченні його індивідуалізації і диференціації з урахуванням здібностей студентів, розвитку мотивації студентів, підвищення їх внутрішньої самооцінки тощо. Вміння та навички, які формуються за допомогою Інтернет-технологій, виходять за межі іншомовної компетенції навіть в рамках «мовного» аспекту. Інтернет розвиває соціальні і психологічні якості студентів, їх упевненість в собі та їх здатність працювати у колективі; створює сприятливу для навчання атмосферу тощо.

Проте для оптимального і ефективного впровадження Інтернет-технологій в освітній процес ВНЗ потрібна кропітка науково-дослідницька робота, результати якої дозволять визначити загальні та спеціальні принципи використання, критерії відбору Інтернет-ресурсів, а також істотно відновити арсенал методичних засобів і прийомів навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки»: Міністерство освіти і науки України. – К., 2005.
2. Использование Интернет-ресурсов в обучении иностранному языку: Монография / [П.В. Сысоев, М.Н. Евстигнеев, Д.М. Грицков, А.К. Черкасов, А.В. Кудрявцева]. – Тамбов: Издательский дом ТГУ им. Г.Р. Державина, 2008.
3. Ніколаєнко С. В освіті – інформаційна революція // Дзеркало тижня. – 2006. – №1 – С. 580.
4. Роберт И.В. Новые информационные технологии в обучении: дидактические проблемы, перспективы использования / И.В. Роберт // Информатика и образование. – 1991. – № 4. – С. 18 – 25.